

**МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

В.О. Жаховський¹, В.Г. Лівінський¹, Т.М. Остащенко², О.М. Іванько¹, Н.О. Васюк¹

¹ Українська військово-медична академія, м. Київ, Україна

² Командування Медичних сил Збройних Сил України, м. Київ, Україна

Мета роботи – аналіз законодавчої і нормативно-правової бази суспільної охорони здоров'я України та дослідження її впливу на медичне забезпечення Збройних Сил (ЗС) України.

Матеріали та методи. Використано законодавчі та нормативно-правові акти з питань охорони здоров'я в Україні, публікації у відкритих наукових джерелах. Методи дослідження: бібліографічний, аналітичний, системного підходу.

Результати. Встановлено, що стан охорони здоров'я в Україні потребує радикальних змін, зокрема в частині удосконалення законодавчого врегулювання забезпечення населення своєчасною та якісною медичною допомогою. З цією метою Президентом України поставлене завдання Кабінету Міністрів України розробити та затвердити Стратегічний план розвитку системи охорони здоров'я населення України на період до 2030 року з визначенням чітких механізмів, строків і відповідальних за виконання забезпечення рівного доступу громадян України до своєчасної, безпечної та якісної екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації у сфері охорони здоров'я.

Висновки. Виконання завдань, визначених Стратегічним оборонним бюлетенем України та Стратегією розвитку Медичних Сил Збройних Сил України до 2035 року передбачає поетапне нарощування спроможностей Медичних сил ЗС України для виконання завдань з медичного забезпечення ЗС України як у мирний час так і в особливий період, що корелює з перспективами розвитку системи охорони здоров'я в Україні та Стратегією людського розвитку України, рішенням Ради національної безпеки і оборони України «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою».

Ключові слова: охорона здоров'я, єдиний медичний простір, медичне забезпечення ЗС України.

Вступ. Реалізуючи положення статті 3 Конституції України, якою визначено, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1], першим пунктом Стратегії національної безпеки України, що затверджена Указом Президента України у вересні 2020 року, задекларовано, що «реалізація цієї норми Конституції України – головна ціль державної політики національної безпеки» [2]. Цим стверджується, що розвиток системи охорони здоров'я в Україні належить до першочергових державних пріоритетів.

Водночас характеристики реального стану суспільного здоров'я в Україні, що наведені у Стратегії людського розвитку [3], яку також затверджено Указом Президента України у червні 2021 року, є невтішними. Так, за показником індексу людського розвитку, який відображає узагальнені характеристики людського потенціалу з урахуванням здоров'я, доступу до знань, тривалості і рівня життя населення, Україна посіла 74-ту позицію серед 189 держав і територій, які представлено у Доповіді про стан людського розвитку за 2019 рік. З одного боку, це означає належність України до держав із високим рівнем людського

розвитку (індекс людського розвитку – 0,779), з іншого боку – Україна з 1991 року демонструє незначний прогрес у зазначеній сфері порівняно з іншими державами цієї групи [3].

Демографічний розвиток України характеризується формуванням і посиленням таких негативних тенденцій, як зменшення чисельності населення (на початок 2010 року – 46 млн, на початок 2021 року – 41,6 млн, без урахування даних щодо населення тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя). Поточна демографічна ситуація характеризується відносно низькою народжуваністю та високою смертністю, погіршенням медико-демографічних характеристик населення через зростання захворюваності, поширення хронічних та інфекційних хвороб, збереження високого рівня професійної захворюваності, виробничого та побутового травматизму [3].

Тривалість життя є інтегральним індикатором стану здоров'я населення, його добробуту, а також підсумковою оцінкою умов життєдіяльності населення та показником ефективності системи охорони здоров'я. Українці живуть у середньому на дев'ять років менше, ніж громадяни держав Європейського

Союзу: у 2019 році середня очікувана тривалість життя в Україні становила 72 роки, у державах Європейського Союзу – 81 рік. Гострою проблемою в Україні залишається висока передчасна смертність у працездатному віці, насамперед серед чоловіків, які живуть у середньому на 10 років менше, ніж жінки, що помітно перевищує такий розрив у розвинутих європейських державах, де він становить лише три з половиною – п'ять років. В останні два роки рівень народжуваності в Україні був найнижчим у Європі [3].

На цей час в Україні продовжується реформування системи охорони здоров'я, яку розпочато у 2018 році, зокрема із запровадження реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для всіх видів медичної допомоги. Відбулися масштабні зміни з реорганізації закладів охорони здоров'я у комунальні некомерційні підприємства; впроваджено електронну систему охорони здоров'я (E-health); завершено кампанію з вибору пацієнтом лікаря та підписання декларацій.

Водночас за результатами аналізу причин смертності населення України Стратегією людського розвитку констатовано про незадовільний стан системи охорони здоров'я та реального доступу населення до медичних послуг. У структурі смертності переважає смертність від серцево-судинних захворювань, до того ж однією з найбільш негативних тенденцій є збереження високих показників смертності з цієї причини у молодому віці. Гострий інфаркт міокарда є причиною смерті у близько 20 випадках на 100 тис. населення, близько 50 % пацієнтів після перенесеного інсульту отримують первинну інвалідність, близько 12 % померлих від інсульту – особи працездатного віку [3].

Таким чином, видання Президентом України низки указів [2, 3, 4], якими визначено пріоритети трансформації та розвитку суспільної охорони здоров'я в Україні, передбачають програмні дії Уряду, центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо покращення стану охорони здоров'я населення України, а також вимагають від керівництва медичних служб військових формувань сил оборони України відповідного реагування на зміни у законодавчій і нормативно-правовій базі охорони здоров'я держави з огляду на необхідності реформування медичного забезпечення Збройних Сил (ЗС) України та інших військових формувань на засадах єдиного

медичного простору України.

Ця стаття є вже третьою публікацією авторів на зазначену тему [6, 7] та логічним і необхідним продовженням дослідження розвитку законодавчої та нормативно-правової бази охорони здоров'я в Україні, а також її впливу на розвиток військової охорони здоров'я та системи медичного забезпечення ЗС України.

Мета роботи. Аналіз законодавчої і нормативно-правової бази суспільної охорони здоров'я України та дослідження її впливу на медичне забезпечення ЗС України.

Матеріали та методи дослідження. Використано законодавчі та нормативно-правові акти з питань охорони здоров'я в Україні, публікації у відкритих наукових джерелах. Методи дослідження: бібліографічний, аналітичний, системного підходу. Об'єкт дослідження: суспільна охорона здоров'я України та система медичного забезпечення ЗС України. Предмет дослідження: законодавча і нормативно-правова база охорони здоров'я України.

Результати та їх обговорення. Протягом останніх років відповідно до Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні [7] Верховною радою України прийнято ряд законів України [8, 9, 10], які встановлюють нові механізми фінансування охорони здоров'я та передбачають утворення казенних підприємств для здійснення медичного обслуговування населення, що визначено зокрема статтею 76 Господарського Кодексу України [11].

Водночас у Прикінцевих положеннях Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» зазначено, що заклади охорони здоров'я Міністерства оборони (МО) України та інших військових формувань не підлягають реорганізації в казенні підприємства та/або комунальні некомерційні підприємства [8].

Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [9], що прийнятий у 2018 році, визначено державні фінансові гарантії надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) та лікарських засобів належної якості за рахунок коштів Державного бюджету України за програмою медичних гарантій. Також у цьому Законі зазначено, що права та гарантії у сфері охорони здоров'я, які стосуються медичного обслуговування та забезпечення лікарськими

засобами, передбачені іншими законами України для певних категорій осіб, тобто – медичне забезпечення військовослужбовців, ветеранів військової служби, членів їхніх сімей та інших категорій громадян України, які відповідно до законодавства України мають право на отримання безоплатної медичної допомоги у закладах охорони здоров'я МО України, фінансуються за окремими програмами за рахунок коштів державного бюджету, що спрямовані на фінансування МО України та ЗС України, та місцевих бюджетів, цільових страхових фондів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Зазначені положення вищезгаданих законів України є визначальними для розуміння подальших змін у законодавстві з питань охорони здоров'я та усвідомлення положень нормативно-правових актів, які останнім часом затверджені Президентом та Урядом України.

18 серпня 2021 року Указом Президента України введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою» [12]. У цьому Рішенні стверджується, що в умовах поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України (скорочення народжуваності та високий рівень смертності населення, проблеми репродуктивного здоров'я населення, поширення гострої коронавірусної хвороби COVID-19, висока вірогідність виникнення епідемій унаслідок появи нових інфекційних агентів, наявність інших загроз біологічного походження, недостатня готовність діяти у надзвичайних ситуаціях) реформування системи охорони здоров'я здійснюється здебільшого несистемно та охоплює лише фінансову складову. Також зазначено, що відсутність єдиного медичного простору і неоднорідність організаційно-правових форм функціонування державних та комунальних закладів охорони здоров'я призводять до розбалансованості функціонування галузі, неефективного державного управління у сфері охорони здоров'я та ускладнень у плануванні діяльності на всіх рівнях національної системи охорони здоров'я, не забезпечують достатніх передумов для отримання населенням своєчасної, ефективної, доступної та безпечної медичної допомоги відповідно до гарантій, визначених Конституцією України. Крім того, акцентовано увагу на втраті профілактичної

складової в організації надання медичної допомоги.

Цим Указом доручено Кабінету Міністрів України розробити та затвердити Стратегічний план розвитку системи охорони здоров'я населення на період до 2030 року з визначенням чітких механізмів, строків та відповідальних за його виконання для забезпечення рівного доступу громадян України до своєчасної, безпечної та якісної екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації у сфері охорони здоров'я [12].

Стратегічний план передбачатиме визначення механізмів контролю за додержанням розроблених на основі доказової медицини національних клінічних протоколів та стандартів медичної допомоги (медичних стандартів), підготовку та впровадження вертикально інтегрованої системи контролю за якістю надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я будь-якої форми власності, у тому числі за додержанням галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, встановлення індикаторів якості надання первинної медичної допомоги тощо. Також передбачається удосконалення електронної системи охорони здоров'я з метою посилення контролю якості наданих послуг та уникнення подвійного фінансування з різних джерел наданих населенню послуг. Планується збільшення мережі закладів охорони здоров'я, які надають реабілітаційну допомогу, уніфікації підходів до надання такої допомоги на основі доказових міжнародних практик, відповідних стандартів і протоколів [12].

Окрема увага приділятиметься забезпеченню високого рівня медичної освіти та розвитку кадрового потенціалу, зокрема, шляхом запровадження нової моделі інтернатури і лікарської резидентури з урахуванням вимог Директиви 2005/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо визнання професійних кваліфікацій від 7 вересня 2005 року, а також розвитку фундаментальної та прикладної медичної науки [12].

Надзвичайно важливим та актуальним є завдання щодо розвитку вітчизняного виробництва імунобіологічних препаратів (вакцин, анатоксинів, імуноглобулінів, сироваток, бактеріофагів, інших лікарських засобів для специфічної профілактики інфекційних хвороб) для профілактики

найбільш поширених в Україні та світі інфекційних хвороб [12].

Як окреме завдання, цим Указом доручено Міністерству охорони здоров'я України спільно з МО України розробити порядок реєстрації в електронній системі охорони здоров'я закладів охорони здоров'я, що перебувають у сфері управління МО України. Зрозуміло, що це пряме завдання має бути виконане у встановлений термін.

Водночас Медичні сили ЗС України та медичні служби інших військових формувань, які здійснюють свою діяльність в єдиному медичному просторі України (один із його елементів – це функціонування в єдиному законодавчому та нормативно-правовому полі з питань охорони здоров'я) мають також врегулювати свою діяльність згідно національних клінічних протоколів та стандартів медичної допомоги (медичних стандартів) на основі доказової медицини, запровадити системи контролю за якістю надання медичної допомоги через розроблення та застосування індикаторів її якості.

Збільшення мережі закладів, які здійснюють медичну реабілітацію, на думку авторів, не стосується Медичних сил ЗС України, водночас підвищити ефективність їх використання, покращити інфраструктуру цих закладів, наповнити сучасними методиками надання медичної допомоги та клінічними протоколами – це також є одним із пріоритетних та важливих завдань для військової медицини.

Питання забезпечення медичних підрозділів військових частин і військово-медичних закладів необхідною кількістю медичного персоналу завжди було актуальним для Медичних сил ЗС України, а запровадження нової моделі інтернатури і лікарської резидентури для підготовки військових лікарів, розвитку фундаментальної та прикладної медичної науки є вагомою запорукою нарощування необхідних спроможностей для виконання завдань медичного забезпечення ЗС України як в мирний час, так і в особливий період.

З виданням Указу Президента України «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою» [12] і розробленням та реалізацією Стратегічного плану розвитку системи охорони здоров'я населення на період до 2030 року, Медичні сили ЗС України вперше за роки існування незалежної України отримали реальний шанс замовити на вітчизняних

підприємствах вироблення імунобіологічних препаратів для запобігання уражаючим засобам біологічної зброї ймовірного противника та профілактики інфекційних хвороб у військовослужбовців у мирний час та в особливий період.

Також необхідно зазначити, що крім вдосконалення якості медичної допомоги населенню України, Кабінету Міністрів України поставлено завдання щодо розроблення законодавчих основ єдиного медичного простору, нормативно-правове визначення якому вперше наведено у Воєнно-медичній доктрині України, яка розроблена за участю авторів статті та затверджена Урядом за поданням Міністерства оборони України [13].

Впровадження основ єдиного медичного простору передбачається здійснювати через підготовку відповідних законопроектів та інших нормативно-правових актів з метою приведення засад фінансування медичних послуг, що надаються закладами охорони здоров'я всіх форм власності, у відповідність з вимогами законодавства щодо державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) та лікарських засобів належної якості за рахунок коштів державного бюджету за програмою медичних гарантій, у відповідності до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [9].

З цією метою до Верховної Ради України подано проект закону № 5873 від 30.08.2021 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи управління сферою охорони здоров'я та забезпечення медичного обслуговування населення» [14], який 15 грудня 2021 року прийнятий Верховною Радою України, проте на цей час ще не опублікований та, відповідно, не вступив в силу. Цим Законом пропонується здійснити заходи з перетворення державних установ у державні некомерційні підприємства з метою створення єдиного медичного простору, єдиних пацієнтоорієнтованих і конкурентних засад фінансування усіх закладів охорони здоров'я, незалежно від форми власності, залучення державних закладів охорони здоров'я до системи фінансування медичних гарантій, впровадження якісного обліку пацієнтів, наданих та фінансування медичних послуг.

Водночас відповідно до Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань

діяльності закладів охорони здоров'я» [8] та Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» [9] заклади охорони здоров'я МО України та інших військових формувань не підлягають реорганізації в казенні підприємства та/або комунальні некомерційні підприємства, а порядок фінансування охорони здоров'я військовослужбовців і медичного забезпечення ЗС України та інших військових формувань на цей час залишається без змін. Ці положення корелюються зі статтею 11. «Право військовослужбовців на охорону здоров'я та медичну допомогу» Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [15], якою визначено, що «військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, мають право на безоплатну кваліфіковану медичну допомогу у військово-медичних закладах охорони здоров'я».

Аналізуючи наведені нормативно-правові акти держави з питань охорони здоров'я слід також навести Указ Президента України «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я та забезпечення додаткових гарантій для медичних працівників» [16], яким поставлено завдання щодо забезпечення реконструкції та оснащення сучасним діагностичним обладнанням закладів охорони здоров'я. Це завдання є надзвичайно важливим з огляду на необхідність розвитку матеріально-технічної бази військово-медичних закладів, особливо враховуючи те, що деякі з них до цього часу (з XIX-століття) мають пічне опалення, застарілу інфраструктуру, яка не відповідає сучасним вимогам [17], а також те, що вони не забезпечені необхідною кількістю сучасної медичної апаратури та медичної техніки.

На завершення необхідно зазначити, що основні положення «Стратегії розвитку Медичних Сил Збройних Сил України до 2035 року», що затверджені начальником Генерального штабу ЗС України [18] у 2020 році та передбачають поетапне нарощування спроможностей Медичних сил ЗС України,

Література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 року. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141).
2. Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної

знайшли своє втілення у вищезгаданих Указах Президента України, а також у Стратегічному оборонному бюлетені України, що затверджений Указом Президента України у 2021 році [19].

Висновки

1. Стратегією людського розвитку, яку затверджено відповідним Указом Президента України, констатовано про незадовільну демографічну ситуацію в Україні через зростання захворюваності, поширення хронічних та інфекційних хвороб, збереження високого рівня професійної захворюваності, виробничого та побутового травматизму.

2. Встановлено, що система охорони здоров'я в Україні потребує невідкладних радикальних змін, які зараховано до першочергових державних пріоритетів.

3. Кабінету Міністрів України доручено розробити та затвердити Стратегічний план розвитку системи охорони здоров'я населення на період до 2030 року з визначенням чітких механізмів, строків та відповідальних за виконання для забезпечення рівного доступу громадян України до своєчасної, безпечної та якісної екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації у сфері охорони здоров'я.

4. Визначені Стратегічним оборонним бюлетенем України та Стратегією розвитку Медичних Сил Збройних Сил України до 2035 року завдання передбачають поетапне нарощування спроможностей Медичних сил ЗС України для підвищення їх спроможностей щодо медичного забезпечення ЗС України, що корелює з перспективами розвитку системи охорони здоров'я в Україні та знайшло своє втілення у вищезгаданих указах Президента України.

Перспективи подальших досліджень.

Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз законодавчих актів та нормативно-правової бази суспільної охорони здоров'я України та їх впливу на медичне забезпечення ЗС України.

безпеки України».

3. Указ Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію людського розвитку».

4. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

5. Жаховський В.О. Нормативно-правові засади реформування охорони здоров'я в Україні та медичного забезпечення Збройних Сил України / В.О. Жаховський, В.Г. Лівінський, М.В. Кудренко, Г.О. Слабкий, І.П. Мельник / Журнал «Економіка і право охорони здоров'я» (науково-практичний журнал) – К.: 2017. – Вип. № 2(6), 2017. – С. 5-13.

6. Жаховський В.О. Функціонування Медичних сил Збройних Сил України в умовах реформування системи охорони здоров'я в Україні / В.О. Жаховський, В.Г. Лівінський, М.В. Кудренко, Г.О. Слабкий // Україна. Здоров'я нації (науково-практичний журнал) – К.:2020. – Вип. № 4(62) С. 24-33.

7. Національна стратегія побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: patients.org.ua/.../natsionalna-strategiya-pobudovi-novoyi-sistemi-ohoroni-zdorov-ya.

8. Закон України від 6 квітня 2017 року № 2002-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я». (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 21, ст.245).

9. Закон України від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст. 31).

10. Закон України від 20 грудня 2019 року № 421-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів у сфері охорони здоров'я». (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 27, ст. 176).

11. Господарський Кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144).

12. Указ Президента України від 18 серпня

2021 року № 369/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року «Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою».

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2018 року № 910 «Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України».

14. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи управління сферою охорони здоров'я та забезпечення медичного обслуговування населення від 30 серпня 2021 р. № 5873. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72659.

15. Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 15, ст. 190).

16. Указ Президента України від 18 червня 2021 року № 261/2021 «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я та забезпечення додаткових гарантій для медичних працівників».

17. Державні будівельні норми України. Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я. ДБН В.2.2-10:2019. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/Persha-redaktsiya-DBN-Ohorona-zdorovya.pdf>.

18. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 12.03.2020 р. № 100 «Про затвердження Стратегії розвитку Медичних сил Збройних Сил України до 2035 року».

19. Указ Президента України від 17 вересня 2021 року № 473 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України».

References

1. 1. Konstytutsiia Ukrainy, pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28.06.1996 roku. [Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)], 1996, 30, 141.

2. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku № 392/2020 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy».

3. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 2 chervnia 2021 roku № 225/2021 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 travnia 2021 roku «Pro Stratehiiu liudskoho rozvytku».

4. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30 veresnia 2019 roku № 722/2019 «Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku».

5. Zhakhovskiy, V.O., Livinskiy, V.G., Kudrenko, M.V., Slabkiy, H.O., Melnyk I.P. (2017). Normatyvno-pravovi zasady reformuvannya okhorony zdorovia v Ukraini ta medychnoho zabezpechennia Zbroinykh Syl Ukrainy. Zhurnal «Ekonomika i pravo okhorony zdorovia». 6 (2), 5-13.

6. Zhakhovskiy, V.O., Livinskiy, V.G., Kudrenko, M.V., Slabkiy, H.O. (2020). Funktsionuvannia Medychnykh syl Zbroinykh Syl Ukrainy v umovakh reformuvannya systemy okhorony zdorovia. Ukraina. Zdorovia natsii. 62 (4), 24-33.

7. Natsionalna stratehiia pobudovy novoi systemy okhorony zdorovia v Ukraini na period 2015-2020 rokiv. // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://uoz.cn.ua/strategiya.pdf>

8. Zakon Ukrainy vid 6 kvitnia 2017 roku № 2002-VIII «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia zakonodavstva z pytan diialnosti zakladiv okhorony zdorovia». (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2017, 21, 245).

9. Zakon Ukrainy vid 19 zhovtnia 2017 roku № 2168-VIII «Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleennia». (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2018, 5. 31).

10. Zakon Ukrainy vid 20 hrudnia 2019 roku № 421-IX «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh

aktiv Ukrainy shchodo nevidkladnykh zakhodiv u sferi okhorony zdorovia». (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2020, 27, 176).

11. Hospodarskyi Kodeks Ukrainy (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, 18, 19-20, 21-22, 144).

12. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18 serpnia 2021 roku № 369/2021 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 lypnia 2021 roku «Pro stan natsionalnoi systemy okhorony zdorovia ta nevidkladni zakhody shchodo zabezpechennia hromadian Ukrainy medychnoiu dopomohoiu».

13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 zhovtnia 2018 roku № 910 «Pro zatverdzhennia Voienno-medychnoi doktryny Ukrainy».

14. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia systemy upravlinnia sferoiu okhorony zdorovia ta zabezpechennia medychnoho obsluhovuvannia naseleння vid 30 serpnia 2021 r. № 5873. // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72659

15. Zakon Ukrainy vid 20 hrudnia 1991 roku № 2011-XII. «Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei». (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1992, 15, 190).

16. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18 chervnia 2021 roku № 261/2021 «Pro zakhody shchodo pidvyshchennia konkurentospromozhnosti zakladiv okhorony zdorovia ta zabezpechennia dodatkovykh harantii dlia medychnykh pratsivnykiv».

17. Derzhavni budivelni normy Ukrainy. Budynky i sporudy. Zaklady okhorony zdorovia. DBN V.2.2-10:2019. // [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/Persha-redaktsiya-DBN-Ohorona-zdorovya.pdf>.

18. Nakaz Generalnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy vid 12.03.2020 r. № 100 «Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku Medychnykh syl Zbroinykh Syl Ukrainy do 2035 roku».

19. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17 veresnia 2021 roku № 473 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20 serpnia 2021 roku «Pro Stratehichni oboronnyi biuleten Ukrainy»..

MEDICAL SUPPORT OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF PUBLIC HEALTH CARE TRANSFORMATION: REGULATORY AND LEGAL ASPECTS

V. O. Zhakhovskiy¹, V. G. Livinskyi¹, T. M. Ostashchenko², O.M. Ivanko¹, N. O. Vasiuk¹

¹ Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv, Ukraine

² Medical Forces Command of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, Ukraine

The purpose – analysis of the legislative and regulatory framework of public health in Ukraine and a study of its impact on the medical support of the Armed Forces (AF) of Ukraine.

Materials and methods. Used legislative and regulatory legal acts on health issues in Ukraine, publications in open scientific sources. Research methods: bibliographic, analytical, systems approach.

Results. It has been established that the state of health care in Ukraine needs radical changes, in particular, in terms of improving the legislative regulation of providing the population with timely and high-quality medical care. To this end, the President of Ukraine has set the task of the Cabinet of Ministers of Ukraine to develop and approve a Strategic Plan for the development of the health care system of the population of Ukraine for the period up to 2030 with the definition of clear mechanisms, deadlines and responsible for ensuring equal access of citizens of Ukraine to timely, safe and high-quality emergency, primary, secondary (specialized), tertiary (highly specialized), palliative care and health care rehabilitation.

Conclusions. The fulfillment of the tasks defined by the Strategic Defense Bulletin of Ukraine and the Strategy for the Development of the Medical Forces of the Armed Forces of Ukraine until 2035 provides for a phased increase in the capabilities of the Medical Forces to perform tasks for medical support of the Armed Forces of Ukraine, both in peacetime and in a special period, correlates with the prospects for the development of the healthcare system in Ukraine and the Human Development Strategy of Ukraine, the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine "On the state of the national health care system and urgent measures to provide citizens of Ukraine with medical care".

Key words: healthcare, unified medical space, medical support of the Armed Forces of Ukraine.

**МЕДИЦИНСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ
В КОНТЕКСТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ**

В.А. Жаховский¹, В.Г. Ливинский¹, Т.Н. Остащенко², О.М. Иванько¹, Н.О. Васюк¹

¹Украинская военно-медицинская академия, г. Киев, Украина

²Командование Медицинских сил Вооружённых Сил Украины, г. Киев, Украина

Цель работы – анализ законодательной и нормативно-правовой базы общественного здравоохранения Украины и исследование ее влияния на медицинское обеспечение Вооруженных Сил (ВС) Украины.

Материалы и методы. Использованы законодательные и нормативно-правовые акты по вопросам здравоохранения в Украине, публикации в открытых научных источниках. Методы исследования: библиографический, аналитический, системного подхода.

Результаты. Установлено, что состояние здравоохранения в Украине нуждается в радикальных изменениях, в частности в части совершенствования законодательного урегулирования обеспечения населения своевременной и качественной медицинской помощью. С этой целью Президентом Украины поставлена задача Кабинету Министров Украины разработать и утвердить Стратегический план развития системы здравоохранения населения Украины на период до 2030 года с определением четких механизмов, сроков и ответственных за выполнение обеспечения равного доступа граждан Украины к своевременной, безопасной и качественной экстренной, первичной, вторичной (специализированной), третичной (высокоспециализированной), паллиативной медицинской помощи и реабилитации в сфере здравоохранения.

Выводы. Выполнение задач, определенных Стратегическим оборонным бюллетенем Украины и Стратегией развития Медицинских сил Вооруженных Сил Украины до 2035 года предусматривает поэтапное наращивание способностей Медицинских сил для выполнения задач по медицинскому обеспечению ВС Украины как в мирное время, так и в особый период, коррелирует с перспективами развития системы здравоохранения в Украине и Стратегией человеческого развития Украины, решением Совета национальной безопасности и обороны Украины «О состоянии национальной системы здравоохранения и безотлагательных мерах по обеспечению граждан Украины медицинской помощью».

Ключевые слова: здравоохранение, единое медицинское пространство, медицинское обеспечение ВС Украины.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.

Відомості про авторів:

Жаховський В.О. ^{ABC,DEF} – к.н.держ.упр., доц., провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту проблем військової медицини Української військово-медичної академії, м. Київ.

Лівінський В.Г. ^{ABC,DEF} – к.мед.н., провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту проблем військової медицини Української військово-медичної академії, м. Київ.

Остащенко Т.М. ^{AF} – бригадний генерал медичної служби, командувач Медичних сил Збройних Сил України, м. Київ.

Іванько О.М. ^{ABC} – д.мед.н., доцент, підполковник медичної служби, начальник Науково-дослідного інституту проблем військової медицини Української військово-медичної академії, м. Київ.

Васюк Н.О. ^{BC} – к.н.держ.упр., доц., молодший науковий співробітник Науково-дослідного інституту проблем військової медицини Української військово-медичної академії, м. Київ.

A – концепція та дизайн дослідження; B – збір даних; C – аналіз та інтерпретація даних; D – написання статті; E – редагування статті; F – остаточне затвердження статті.

Сведения об авторах:

Жаховский В.А. – к.н. гос. упр., доц., ведущий научный сотрудник Научно-исследовательского института проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии, г. Киев.

Ливинский В.Г. – к.мед.н., ведущий научный сотрудник Научно-исследовательского института проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии, г. Киев.

Остащенко Т.Н. – бригадний генерал медичної служби, командуюча Медичних сил Вооруженных Сил Украины, г. Киев.

Иванько О.М. – д.мед.н., доцент, подполковник медицинской службы, начальник Научно-исследовательского института проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии, г. Киев.

Васюк Н.О. – к.н. гос. упр., доц., младший научный сотрудник Научно-исследовательского института проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии, г. Киев.

Information about authors:

Zhakhovsky V. ^{A,B,C,D,E,F} – candidate of science in public administration, associate professor, Leading Researcher of the Scientific Research Institute of Problems of Military Medicine of the Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv. Email: zhahovskiy-viktor@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2665-2766>.

Livinskyi V. ^{A,B,C,D,E,F} – candidate of medical sciences, Leading Researcher of the Scientific Research Institute of Problems of Military Medicine of the Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv. Email: v.livinskiy@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1102-1128>.

Ostaschenko T. ^{A,F} – Brigadier general MS, Commander of the Medical Forces of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv. <https://orcid.org/0000-0002-5486-2875>.

Ivanko O. ^{A,B,C} – MD, associate professor, Lieutenant Colonel of the Medical Service, Head of the Scientific Research Institute for Problems of Military Medicine of the Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv. Email: ol_ivanko@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5929-255X>.

Vasiuk N. ^{B,C} – candidate of science in public administration, associate professor, Junior Researcher of the Scientific Research Institute of Problems of Military Medicine of the Ukrainian Military Medical Academy, Kyiv. Email: kafhealth@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>.

A – research concept and design; B – collection and/or assembly of data; C – data analysis and interpretation; D – writing the article; E – critical revision of the article; F – final approval of the article.

Адреса для листування: вул. Московська, 45/1, буд. 33, м. Київ 01015.

